

להפיל את חומת הדעות הקדומות

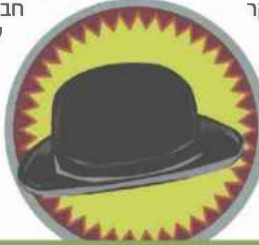
מהפכה שקטה מתרחשת בשנים האחרונות במגזר החרדי: יותר ויותר צעירים יוצאים לרכוש השכלה אקדמית ומשתלבים בשוק העבודה. כ-300 איש, חרדים לצד חילונים, דנו בשאלה מה צריך לעשות כדי לחזק את המגמה הזאת. אלה המסקנות

מאת נתי טוקר

« במבט ראשון, קשה היה להניח שיש משהו אחד משותף בין כ-300 המי שתפים בשולחנות העגולים במסלול החרדי בכנס ישראל 2021. היו שם נציגים מהזרם הקיצוני של העדה החרדית, רבנים ואישי ציבור חרדים – ולצדם, לעתים ממש באותו השולחן, בכירים באקדמיה, במשרדי הממשלה ואפילו בעמותות הנאבקות למען חופש דת בישראל. ובכל זאת, היה משהו אחד משותף לכולם: ההבנה כי יש לעשות הכל כדי להגדיל את שיעור התעסוקה במגזר החרדי ולשלב אותו במשק. ניצני השינוי כבר החלו, אבל הדרך עדיין ארוכה – שיעור העוני עדיין גבוה במגזר החרדי, ואם לא יחול שינוי משמעותי, עתידה הכלכלי של ישראל כולה נמצא בעקבות כך תחת איום חמור. אחרת הרעות הזו גרמה לכך שהדיונים, שני ערכים במתכונת כזאת לראשונה, היו מרתקים

מובילי הדיונים בצוות המבנה החרדי

ד"ר שלמה נס, יו"ר פורום המנהלים של המגזר החרדי; ברוריה מירון, יועצת ארגונית לעמותת ידיות טורונטו, מרכז פיתוח קריירה לסטודנטים חרדים; הרשל קליין, מנהל מרכז מפתח – מרכז פיתוח תעסוקת חרדים; יחזקאל פוגל, מנהל הקמפוס החרדי, הקריה האקדמית אונו; רנן הרטמן, מייסד ומנכ"ל המכללה האקדמית אונו; ד"ר ראובן גל, ראש פרויקט שילוב חרדים, מוסד שמואל ואמן למחקר מדיניות לאומית; מור שפירא-שמגר, יו"ר ועדת קשרי תעשייה-קהילה בהתאחדות התעשיינים; שחר אילן, סמנכ"ל עמותת חדו"ש לחופש דת ושוויון; אריאל דרעי, מנכ"ל המכללה החרדית ירושלים; יוסף דייטש, יו"ר קרן ק.מ.ח.; פרופ' עמירם גונן, המחלקה לגיאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים; יעקב גוטרמן, ראש עיריית מודיעין עלית; דב גולדפריינד, מנכ"ל בנק

שילוב המגזר החרדי בכלכלה

פועלי אגודת ישראל, מקבוצת הבנק הבינלאומי; יצחק גרין, מנהל השמה בשח"ר – שילוב חרדים בצה"ל; ליבי אפיון, מנהלת תפעול, מטריקס גלובל – חטיבת ה-Offshore של מטריקס; הרב רם משה ראב"ד, רב ראשי של חיל האוויר, מיחמי ומקימי פרויקט שח"ר; אלי פלאי, מו"ל העיתון "משפחה", חבר נשיאות מועצת העיתונות; רביצ צולר, מנכ"ל אי.די.איי חברה לביטוח (ביטוח ישיר); עמית אפרת, סמנכ"ל שירות לקוחות וזה כאל; עו"ד רוני פאלוך, סגן יו"ר ועדת התעבורה של לשכת עוה"ד, יו"ר ועדת ערר של עיריית בית"ר עלית; יגאל רווח, בעלי משרד הפרסום אפיקים; משה מורגנשטרן, משנה למנכ"ל מנורה-מבטחים; שלומי צדקי, יועץ לשר התמ"ת; חגי ליון, כלכלן בכיר, המועצה הלאומית לכלכלה; ח"כ יוחנן פלסנר, ראש צוות ועדת חוץ וביטחון לפיקוח על יישום חוק טל

ופוריים.

לאחר יותר משלוש שעות של דיונים בסוגיה מורכבת וטעונה כל כך, לא קל להגיע להסכמות. ואולם מובילי הדיונים התכנסו בחדר נפרד כדי לנסח את האתגרים העיקריים שבפניהם ניצבת המדינה בעשור הקרוב בניסיונה לשלב את המגזר החרדי בשוק העבודה:

1. יצירת תנאים כלכליים לתעסוקת חרדים: במצב הנוכחי, מסלול היציאה לעבודה של חרדים כרוך לעתים בתחילתו בקשיים כלכליים שונים – השקעה גבוהה בלימודים, ויתור על מענקים והנחות בתשלומים לרשויות, הפסקת הקצבה ממוסדות הלימוד ועוד. יש צורך לפתח מודל שיתן תמריץ כלכלי הר-רגתי ליציאה לעבודה של גברים ונשים, באמי-צעות המעסיקים או העוברים עצמם, או שיניע אותם להקים עסק עצמאי. במסגרת המודל הזה יש לשקול גם הקמה והרחבה של מרכזי תעסוקה

גדולים בריכוזים החרדיים.

2. תפישות, עמדות וחינוך: עבודה מול תפישות סטריאוטיפיות – אצל מעסיקים ואצל חרדים. במשך שנים השתרשו בקרב האוכלוסיות בישראל תפישות ועמדות שמהוות כיום חסם מרכזי להשתלבות חרדים בשוק העבודה. יש צורך לעבור על התפישות האלה בצד הביקוש ובצד ההיצע. לדוגמה, לסייע לחרדים מבחינה חינוכית ולהעניק כבר בגיל צעיר ארגון כלים מקצועי להשתלבות בשוק העבודה, וכן לחזק את המוטיבציה שלהם לתעסוקה. מנגד, בצד ההיצע יש לשנות סטיגמות אצל מעסיקים שני-רתעים מלהעסיק חרדים.

3. גיבוש פתרון לסוגיית הקשר צבא-תעסוקה: ההיעדרות של רוב החרדים משירות צבאי או אזרחי אינה מהווה רק נקודת מחלוקת קשה בישראל, אלא גם חסם להשתלבות שלהם בשוק התעסוקה.

אדם שמעמדו הוא "תורתו אומנתו" אינו ראוי לפי החוק להשתכר מעבודתו, ולכן במשך שנים רבות חרדים רבים חוששים מהצבא ואינם בו-

אתגרים מרכזיים בשילוב החרדים בשוק העבודה:

1. יצירת תנאים כלכליים לתעסוקת חרדים – לשכירים וליזמות עצמאית.
2. תפישות, עמדות וחינוך – עבודה מול תפישות סטריאוטיפיות – אצל מעסיקים ואצל חרדים
3. גיבוש פתרון לסוגיית הקשר צבא-תעסוקה: חיזוק מסלולי השירות לחרדים; התאמת מסגרות לשירות אזרחי; ובדיקה של גיל הפטור מצה"ל לאברכים מבוגרים יותר
4. טיפול בנוער חרדי נושר או בסיכון – הכשרתו לחיי עבודה ותמיכה במשך מסלול חייו עד לעצמאותו הכלכלית
5. פיתוח תוכניות תוך דיאלוג חילוני-חרדי, ועריכת התאמות – במובן הרחב ביותר – לאורח החיים החרדי

מת מסגרות לשירות אזרחי; ובריקה של גיל הפטור מצה"ל לאברכים מבוגרים יותר.

4. טיפול בנוער חרדי נושר או בסיכון. אחת מהבעיות הקשות שעמה מתמודדת החברה החרדית היא נוער, בנים ובנות, שנושרים ממסגרות הלימוד התורנית ואינם מוצאים מסגרת אחרת. את הבעיה הזו אפשר להפוך להזדמנות באמצעות טיפול מקיף בנוער נושר או בסיכון, הכשרתו לחיי עבודה ותמיכה במשך מסלול חייו עד לעצמאותו הכלכלית.

5. עקרונות מנחים: פיתוח תוכניות תוך דיאלוג חילוני-חרדי, ועריכת התאמות – במובן הרחב ביותר – לאורח החיים החרדי. בשנים האחרונות מתרחשת מהפכה שקטה במגזר החרדי: צעירים חרדים יוצאים לרכוש השכלה אקדמית ומשתלבים בשוק העבודה – זאת במקביל לירידה בהיקף הקצבאות מ-2004. שינויים אלה יכולים להתעצם באמצעות דיאלוג חרדי-חילוני על הדרכים שבהן אפשר לשלב את החרדים בשוק התעסוקה. גם בתוך המגזר החרדי יש גורמים בכירים שהציבו זאת כמטרה, ואפילו

ובכל זאת, היה דבר אחד משותף לכולם: ההבנה כי יש לעשות הכל כדי להגדיל את שיעורי התעסוקה במגזר החרדי ולשלב אותו במשק הישראלי